

Välisõhu saasteloa andmine

I ASJAOLUD

OÜ UMMACAR AUTO (rg-kood 11321902, aadress Oja 7, 90506 Haapsalu) (edaspidi ka *käitaja*) esitas 18.05.2016 Keskkonnaametile (edaspidi ka *loa andja*) välisõhu saasteloa taotluse ja lubatud heitkoguste projekti (edaspidi *LHK projekt*). Käitaja taotleb välisõhu saasteluba saasteainete viimiseks välisõhku käitisest aadressil Oja 7, 90506 Haapsalu (katastritunnus 18301:018:0026).

Käitaja põhitegevusalaks on mootorsõidukite hooldus ja remont (EMTAK kood 45201). Autokeskuses autokered esmalt puhastatakse ja lihvitakse. Tekkiv tolmu kogutakse kokku kohttolmuimejaga, puhastatud õhk suunatakse tagasi ruumi. Peale mehhaanilist puhastamist puhastatakse värvitavad pinnad lahustiga. Pahteldamine toimub toatemperatuuril. Detailid krunditakse, värvitakse ja kuivatatakse värvimiskambris. Värv kantakse värvitavatele pindadele toatemperatuuril, misjärel lülitatakse sisse värvikambri küte. Maksimaalne temperatuur värvimiskambris ulatub 68 °C. Värvimisel kasutatakse värvipüstoleid, mille võimsus on ca 0,1 liitrit minutis. Värvipüstoleid pestakse värvimiskambris spetsiaalses vannis nitrolahustiga. Püstolipesul on lahusti korduvkasutatav. Läbitöötanud lahusti antakse üle ohtlike jäätmete käitlejale. Aastas kasutatakse käitisel erinevaid lahusteid, lakke, värve, kõvendeid, pahtleid ja krunte kokku kuni 1,77 tonni, millest eraldub välisõhku kokku kuni 0,94 tonni erinevaid lenduvaid orgaanilisi ühendeid (aromaatseid ja alifaatseid süsivesinikke, atsetaate, propanooli, etanooli, atsetooni jms).

Värvimiskambri kütmiseks kasutatakse õlikatelt võimsusega 355 kW. Kütusena kasutatakse diislikütust, mida kulub kuni 17 tonni aastas. Ruumide kütmiseks kasutatakse väikest 45 kW võimsusega puidukatelt. Puitu põletatakse aastas kuni 20 tonni. Kütuste põletamisel viiakse välisõhku kokku kuni 0,8 tonni tahkeid osakesi, lämmastikoksiide, süsinikoksiidi, vääveldioksiidi, lenduvaid orgaanilisi ühendeid ja raskmetalle ning 53 tonni süsinikdioksiidi. Autokeskus on ümbritsetud ärimaadest ning läänes teisel pool tänavat asuvast parkmetsast (Harmooniumi mets). Lähim elamu asub käitisest ca 86 meetri kaugusel. Lähipiirkonnas (300 m raadiuses) samalaadsed saasteallikad puuduvad.

Välisõhu saasteluba on käitisele vajalik tulenevalt keskkonnaministri 11.06.2014 määruse nr 20 „Saasteainete heitkogused ja kasutatavate seadmete võimsused, millest alates on nõutav

välisõhu saasteluba ja erisaasteluba“ § 2 lõikest 4, mille kohaselt on välisõhu saasteluba vaja, kui käitise lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogus ületab 0,1 tonni aastas.

Kui välisõhu kaitse seaduse (edaspidi ka *VÕKS*) § 68 lõige 2 kohaselt on saasteloa omamine vähemalt ühe saasteaine tõttu kohustuslik, märgitakse saasteloa taotluses ja saasteloaas kõik sellest saasteallikast eralduvad saasteained, mille heitkogus on aastas üks kilogramm või rohkem. Vastavalt *VÕKS* § 68 lõikele 3, kui saasteallika käitaja ei ole ületanud määrusega nr 20 kehtestatud saasteainete heitkoguseid, siis on saasteainetel, mille heitkogus on aastas üks kilogramm või enam, informatiivne tähendus. Keskkonnaamet võtab aluseks *VÕKS* § 68 lõike 2 ja kannab välisõhu saasteloaale kõik andmed, mis on aastas 1 kg ja enam.

Lähtudes *VÕKS* § 77 lõikest 1 registreeris loa andja esitatud taotluse Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 18.05.2016 nr 15-2/16/296 ning kontrollis esitatud taotluse ja LHK projekti vastavust keskkonnaministri 12.11.2013 määruse nr 66 „Välisõhu saasteloa ja erisaasteloa taotluse ja loa vormid ning loataotluse sisule esitatavad nõuded“ nõuetele. Saasteloa taotluse ja LHK projekti läbivaatamise käigus tekkisid loa andjal järgmised täpsustamist vajavad küsimused (Keskkonnaameti kiri käitajale 25.05.2016 nr 15-2/16/296-2):

1. LHK projekti kohaselt kantakse värv autoosadele värvipüstoliga (tavapäraselt kiirusega 0,1 liitrit minutis), kuid autoosade viimistlemiseks kasutatavate värvide pealekandmisel välisõhku eralduvate erinevate lenduvate orgaaniliste ühendite hetkeliste heitkoguste (g/s) arvutustest jäi mulje, nagu kantaks kõiki värve metallpindadele korraga ning värvimine kestaks just nagu kogu käitise tööaja jooksul (2080 tundi aastas). See ei ole vastavuses reaalse töökorraldusega käitises (värve kantakse metallpindadele ühekaupa ning värvipüstoliga). Sama põhimõtet tuleb rakendada autoosade pahteldamisel ja muude tööde käigus kemikaalidest välisõhku viidavate saasteainete hetkeliste heitkoguste (g/s) hindamisel. Loa andja palus saasteainete hetkeliste heitkoguste (g/s) hindamisel lähtuda pahtli, värvide jms tavapärasest metallpindadele pealekandmise kiirusest.

2. OÜ UMMACAR AUTO Haapsalus asuv autoteenindus kuulub tööstusheite seaduse (edaspidi *TSH*) reguleerimisalasse. *TSH* 5. peatüki (orgaanilisi lahusteid kasutavad käitised) sätteid kohaldatakse *TSH* § 113 lõikes 1 nimetatud tegevusalade suhtes (sealhulgas sõidukite taasviimistlemine). Vastavalt *TSH* § 113 lõige 1 punktile 3 kohaldatakse *TSH* 5. peatüki sätteid sõidukite taasviimistlemisel, kui lahustite, sealhulgas segu koostises oleva lahusti kasutamine aastas ühel tootmisterritooriumil on 0,5 tonni või enam. OÜ UMMACAR AUTO autoteeninduses on lahustite, sealhulgas segu koostises oleva lahusti kasutamine aastas kuni 0,939 tonni. Seetõttu tuleb LHK projektis kontrollida käitise vastavust *TSH* § 137 lõikes 1 ja keskkonnaministri 21.06.2013 määruses nr 44 (edaspidi *määrus nr 44*) „Lahustite kasutamisel välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite heite piirväärtused ja heite piirväärtustele vastavuse hindamise kriteeriumid“ § 3 sätestatud nõuetele, mille kohaselt tuleb sõidukite pindade katmisel ja taasviimistlemisel (kui lahusteid kasutatakse aastas 0,5 tonni ja enam) tagada lahustite kasutamisel järgmised piirväärtused: välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite piirväärtus väljuvates gaasides 50 mgC/Nm³ ja kontrollimatu heite piirväärtus 25% lahustite sisendist.

LHK projektis oli väljuvas gaasis orgaanilise süsiniku sisalduse saamiseks arvatud aastas eralduva süsiniku kogus, mis oli jagatud käitise aasta töötundide arvu ja ventilatsiooni võimsusega. Süsiniku aasta keskmiseks sisalduseks väljuvates gaasides saadi 10,586 mgC/Nm³. Vastavalt määrusele nr 44 § 7 „Heite piirväärtustele vastavuse hindamise kriteeriumid“ lõige 2 loetakse heite piirväärtused täidetuks, kui ühe seireperioodi jooksul kõigi mõõtmistulemuste keskmine heitkogus ei ületa heite piirväärtust ja ükski ühe tunni keskmine heitkogus ei ületa heite piirväärtust rohkem kui 1,5 korda.

Eelpool toodut arvesse võttes palus loa andja hinnata väljuvas gaasis maksimaalset ühe tunni keskmist orgaanilise süsiniku sisaldust, lähtudes käitise tavapärasest töökorraldusest.

3. LHK projektist ei selgunud, kus ja kuidas toimub käitises värvipüstolite puhastamine ning milliseid saasteaineid ja kui suures koguses värvipüstolite puhastamisel välisõhku viiakse.

Käitaja esitas täiendatud ja parandatud saasteloa taotluse ja LHK projekti Keskkonnaametile 15.07.2016 (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 15.07.2016 nr 15-2/16/296-3). Keskkonnaamet pidas käitaja poolt esitatud andmeid piisavaks saasteloa menetluse algatamiseks, millest loa andja teavitas käitajat 19.07.2016 kirjaga nr 15-2/16/296-4.

Loa andja kontrollis välisõhu saasteloa taotluse ja LHK projekti vastavust keskkonnaministri 08.04.2011 määrusele nr 43 „Välisõhu saastatuse taseme piir- ja sihtväärtused, saasteaine sisalduse muud piirnormid ning nende saavutamise tähtsused“. Nimetatud määruse § 2 lõige 2 sätestab, et paiksest saasteallikast (käitisest) eralduva saasteaine lubatud heitkoguse määramisel eeldatakse, et saasteaine sisalduse piirnormi täitmine on tagatud käitise tootmisterritooriumi piiril.

Vastavalt LHK projektile võib arvutuslikul teel määratud lämmastikoksiidide saastatuse tase ebasoodsate ilmastikutingimuste korral küündida kuni 55%-ni, atsetaatidel kuni 26%-ni ja summaarsetel tahketel osakestel kuni 88%-ni vastavale saasteainele kehtestatud ühe tunni keskmisest saastatuse taseme piirväärtusest (SPV₁). Teiste saasteainete arvutuslik saastetase jääb alla 10% lubatust. Saasteainete hajumisarvutused näitavad, et lämmastikoksiidide maksimaalne saastatuse tase tekib värvimiskambri kütteseadme korstnast ca 15-20 m kaugusel, tahketel osakestel katlamaja korstnast ca 30-35 m kaugusel ja atsetaatide maksimaalne saastatuse tase värvimiskambri ventilatsiooniavast ca 80-85 m kaugusel.

Kuna käitise mõjupiirkonnas (300 m raadiuses) välisõhku sama saasteainet eraldavad teised saasteallikad puuduvad, siis hajuvusarvutustes fooni ei arvestatud.

Kuna käitis kuulub tööstusheite seaduse TSH reguleerimisalasse (TSH § 113 lõige 1 punkt 3: sõidukite taasviimistlemine – lahustite, sealhulgas segu koostises oleva lahusti kasutamine aastas ühel tootmisterritooriumil on 0,5 tonni või enam), kontrollis loa andja käitise vastavust TSH § 137 lõikes 1 ja määruses nr 44 § 3 sätestatud nõuetele, mille kohaselt tuleb sõidukite pindade katmisel ja taasviimistlemisel (kui lahusteid kasutatakse aastas 0,5 tonni ja enam) tagada lahustite kasutamisel järgmised piirväärtused: välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite piirväärtus väljuvates gaasides 50 mgC/Nm³ ja kontrollimatu heite piirväärtus 25% lahustite sisendist.

Vastavalt LHK projektis tehtud analüüsile on välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite maksimaalne sisaldus väljuvates gaasides 22 mgC/Nm³.

Kogu viimistlusprotsess toimub pahteldamis-, kruntimis- ja värvimisaladel ning lenduvate orgaaniliste ühendite sattumist pinnasesse või vette ei toimu, samuti on suletud värvimisalade uksed ning saasteainete sattumine välisõhku väljapool äratõmmet on minimaalne. Samas ei ole siiski tegu kinniste otseselt kohtventilatsioonidega varustatud seadmetega. Seega esineb vähesel määral hajusheidet, kuna ventilatsioonide äratõmbeefektiivsus ei saa olla 100 %. Arvestatud on, et ventilatsioonide äratõmbeefektiivsus on vähemalt 90 % ehk kontrollimatu heite osakaal ei ületa 10 %. Seega orgaanilise ühendi kontrollimatu heite väärtus ei ületa 25% lahusti sisendist.

II KAALUTLUSED LOA ANDMISEL JA MENETLUSKÄIK

Välisõhu saasteluba on VÕKS § 67 lõike 1 kohaselt dokument, mis annab välisõhu kaitse seaduses sätestatud juhtudel õiguse viia paiksest saasteallikast saasteaineid välisõhku ning määrab selle õiguse kasutamise tingimused. Vastavalt VÕKS § 67 lõikele 3 kohaldatakse välisõhu saasteloa taotlemisele ja andmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) avatud menetluse sätteid.

Vastavalt VÕKS § 78 lõikele 4 avaldas loa andja 19.07.2016 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded loa menetluse algatamise teate. Ettepanekuid ja vastuväiteid loa taotluse avalikustamise käigus ei laekunud.

Vastavalt VÕKS § 78 lõikele 4 saatis loa andja 19.07.2016 kirjaga nr 15-2/16/296-5 käitaja saasteloa taotluse Haapsalu Linnavalitsusele arvamuse saamiseks seoses menetletava loaga. Ühtlasi informeeris Keskkonnaamet Haapsalu Linnavalitsust, et kui Haapsalu Linnavalitsus oma arvamust määratud tähtjaks esitanud ei ole või palunud määratud tähtaega pikendada, võib Keskkonnaamet vastavalt HMS § 16 lõikele 2 lahendada ülalnimetatud saasteloa taotluse ilma Haapsalu Linnavalitsuse arvamuseeta. Haapsalu Linnavalitsus ei esitanud määratud tähtjaks oma ettepanekuid ega vastuväiteid ega palunud määratud tähtaega pikendada.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõige 1 ja 2 ning Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005 a. määruse nr 224 (*edaspidi määrus nr 224*) „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu¹” § 15 punkti 1 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise algatamist kaaluda, kui soojuselektrijaama või muu põletusseadme rajamisel (püstitamisel) või laiendamisel ning elektri- või soojusenergia tootmisel on põletusseadmete summaarne soojussisendile vastav nimisoojusvõimsus 50-299 megavatti. OÜ UMMACAR AUTO autoteeninduses on põletusseadmete summaarne soojussisendile vastav nimisoojusvõimsus 0,4 megavatti.

Keskkonnamõju hindamise algatamist kaalutakse ka vastavalt määruse nr 224 § 15 lõikele 1 selliste tegevuste korral, kus toimub ainete, esemete või toodete pinnatöötlus orgaaniliste lahustite kasutamise, näiteks viimistlemine, trükkimine, katmine, rasvaärastus, veekindluse tagamine, kruntimine, värvimine, puhastamine või impregneerimine, kui orgaaniliste lahustite kulu on üle 50 tonni aastas või üle 150 kg ööpäevas. OÜ UMMACAR AUTO autoteeninduses on sõidukite taaasviimistlemiseks kasutatav orgaaniliste lahustite kulu kuni 0,939 tonni aastas ja mitte rohkem kui 15 kg ööpäevas.

Tuginedes eelnimetatule, eelhindangu koostamist vajalikuks ei peetud ja keskkonnamõju hindamist ei algatatud.

VÕKS § 46 lõike 1 kohaselt kehtestab saasteainete heitkoguste määramise korra ja määramise meetodid keskkonnaminister määrusega. VÕKS § 46 lg 2 sätestab, et kui saasteaine heitkoguse määramiseks ei ole määramismeetodit käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt kehtestatud, võib saasteaine heitkoguse määramiseks kasutada rahvusvaheliselt üldtunnustatud või saasteloa, keskkonnakompleksloa või jäätmepõletamist käsitleva jäätmeloa andja hinnatud muud sarnast meetodikat, mille kasutamiseks annab kirjaliku nõusoleku Keskkonnaministeerium.

Käitaja välisõhu saasteloa taotlusmaterjalides on põletusseadmest välisõhku viidud saasteainete heitkogused arvatud keskkonnaministri 02.08.2004 määruse nr 99 „Põletusseadmetest välisõhku eralduvate saasteainete heitkoguste määramise kord ja määramismeetodid“ alusel. Lahustitest ja lahusteid sisaldavatest valmististest välisõhku viidud saasteainete heitkoguste hindamisel on kasutatud Keskkonnaagentuuri poolt koostatud meetodikat „Metoodika lenduvate orgaaniliste ühendite (LOÜ) sisalduse arvutamiseks kasutatavates kemikaalides ning väljuvates gaasides näidete ja kommentaaridega“, mis on kinnitatud 16.04.2013 Keskkonnaministeeriumi kirjaga nr 12-3/13/3094-2.

Saasteainete hajumisarvutuseks on kasutatud Tartu Ülikoolis välja töötatud modelleerimistarkvara AEROPOL 5.1, mis vastab VÕKS § 45 lõikes 3 ja keskkonnaministri 22.09.2004 määramises nr 120 „Välisõhu saastatuse taseme määramise kord“ § 8 lõige 1 punktis 1 toodud tingimustele (välisõhu

saastatuse taseme määramiseks piirkonnas tohib kasutada Gaussi difusioonivõrrandi mudelit).

Vastavalt VÕKS § 89 lõige 1 punktile 6 peab paikse saasteallika käitaja kontrollima saasteallikast välisõhku viidud saasteainete heitkoguste koostist ja suurust ning nende vastavust saasteloas sätestatud kontrollarvudele.

Vastavalt LHK projektile võib arvutuslikul teel määratud lämmastikoksiidide saastatuse tase ebasoodsate ilmastikutingimuste korral küündida kuni 55%-ni, atsetaatidel kuni 26%-ni ja summaarsetel tahketel osakestel kuni 88%-ni vastavale saasteainele kehtestatud ühe tunni keskmisest saastatuse taseme piirväärtusest (SPV₁). Teiste saasteainete arvutuslik saastetase jääb alla 10% lubatust. Saasteainete hajumisarvutused näitavad, et lämmastikoksiidide maksimaalne saastatuse tase tekib värvimiskambri kütteseadme korstnast ca 15-20 m kaugusel, tahketel osakestel katlamaja korstnast ca 30-35 m kaugusel ja atsetaatide maksimaalne saastatuse tase värvimiskambri ventilatsiooniväljast ca 80-85 m kaugusel. Lähim elamu asub käitisest ca 86 meetri kaugusel.

Värvimiskamber ja värvimiskambri kütteseadme töötavad tsükliliselt. Tavapäraselt kantakse värv detailidele peale ca 15 minuti jooksul. Seejärel lülitatakse sisse värvikambri küte ning vähendatakse ventilatsiooni võimsust poole võrra. Kamber köetakse üles kuni 68°C-ni. Temperatuuri hoitakse sellel tasemel 25 minutit. Edasi lastakse detailid kambris jahtuda ja seejärel võetakse värvimiskambrit välja. Seetõttu ei küüni lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste maksimaalsed kontsentratsioonid nii kõrgele kui eespool nimetatud, jäädes lämmastikoksiididel 36% ja tahketel osakestel 80% piiresse vastavale saasteainele kehtestatud ühe tunni keskmisest saastatuse taseme piirväärtusest (SPV₁). Arvestades, et lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste maksimaalsed kontsentratsioonid tekivad saasteallikale suhteliselt lähedal, siis lähimate elamute juures on need 10-20% langenud.

Eespool öeldut arvesse võttes ei pea Keskkonnaamet vajalikuks saasteainete heitkoguste täpsustamist otseste mõõtmiste teel.

Vastavalt VÕKS-le § 82 antakse saasteluba tähtajatult või kindlaksmääratud tähtjaks, olenevalt saasteloa eritingimustest. Käitaja taotles välisõhu saasteloa väljastamist tähtajatult. Kuna vastavalt VÕKS § 89 lõige 1, punktile 3 peab käitaja enne oluliste muudatuste kavandamist tehnoloogiaprotsessis ja saasteallikate parameetrite muutmisel teavitama sellest loa andjat ja kui tehnoloogiaprotsessi muutmisel kaasnevad sellega olulised muudatused kasutatavate seadmete võimsuse (vastavalt VÕKS § 78 lõikele 2), kütuse või saasteainete heitkoguste osas, taotlema vastavalt VÕKS § 85 lõige 1 punktile 4 uue välisõhu saasteloa, siis pidas loa andja võimalikuks anda käitajale saasteloa tähtajatult.

III OTSUSTUS

Arvestades, et antud välisõhu saasteloa taotluse menetluse käigus ei tuvastanud Keskkonnaamet taotluses kirjeldatud tegevuse vastuolu VÕKS ja muude sellest seadusest tulenevate alamate õigusaktidega, saab Keskkonnaamet väljastada OÜ-le UMMACAR AUTO välisõhu saasteloa käitaja poolt taotletud ulatuses. Saasteloa kehtestatakse käitajale aastased ja hetkelised saasteainete maksimaalsed heitkogused, mida käitaja võib välisõhku viia käitisest aadressil Oja 7, 90506 Haapsalu (katastritunnus 18301:018:0026).

Lähtudes eeltoodust, käitaja taotlusest ja tuginedes välisõhu kaitse seadusele § 70 ning Keskkonnaameti peadirektori 08.05.2014 käskkirja nr 1-4/14/242 "Regioonide põhimääruste kinnitamine" lisa 2 "Hiiu-Lääne-Saare regiooni põhimäärus" punktidele 2.1 ja 3.5.8 **otsustan:**

1. Väljastada OÜ-le UMMACAR AUTO (rg-kood 11321902, aadress Oja 7, 90506 Haapsalu) tähtajatult välisõhu saasteluba nr L.ÕV/327826 saasteainete viimiseks välisõhku käitisest aadressil Oja 7, 90506 Haapsalu (katastritunnus 18301:018:0026).

- 2. Avalikustada OÜ-le UMMACAR AUTO välisõhu saasteloa andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.**
- 3. Käesolev korraldus jõustub teatavakstegemisest.**
- 4. Teha OÜ UMMACAR AUTO välisõhu saasteluba nr L.ÕV/327826 kättesaadavaks Keskkonnaameti keskkonnateenuste portaalis (<https://eteenus.keskkonnaamet.ee/>).**

Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras või vaide loa andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Kaja Lotman
Hiiu-Lääne-Saare regiooni juhataja

Saata: OÜ UMMACAR AUTO, ummacarauto@gmail.com
Haapsalu Linnavalitsus, hlv@haapsalu.ee
Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo, valve@kki.ee

Liia Krumm
välisõhu spetsialist
Hiiu-Lääne-Saare regioon